

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie VII./2020
Senát III

Nález:

spisová značka	III. ÚS 84/2020
populárny názov	Nedoručenie sťažnosti protistrane
sudca spravodajca	Peter Straka
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	30.06.2020
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Ústavný súd vo viacerých svojich rozhodnutiach dospel k záveru, že nedoručenie vyjadrenia účastníka konania druhému účastníkovi konania vytvára stav nerovnosti účastníkov v konaní pred súdom, čo je v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní ako súčasťou práva na spravodlivý proces.
skutkový stav a základné fakty	Jadrom ústavného sporu je otázka (ne)doručenia sťažnosti sťažovateľkám, ktorú podala žalovaná Slovenská republika proti uzneseniu o pokračovaní v konaní a ktorej argumentáciu si okresný súd osvojil a vec voči sťažovateľkám zastavil. Doručovanie písomností medzi procesnými stranami patrí do rozsahu práva na spravodlivý súdny proces podľa ústavy, ako aj podľa dohovoru.
z odôvodnenia	<p>Podľa ústavného súdu v tomto prípade nejde o „obyčajné“ vyjadrenie či stanovisko protistrany, ale o prostriedok procesnej obrany proti uzneseniu okresného súdu o pokračovaní v konaní s prvkami opravného prostriedku (§ 239 Civilný sporový poriadok). Ako vyplýva z ďalšieho postupu okresného súdu, táto sťažnosť mala aj podstatný vplyv na ďalší priebeh konania, pretože okresný súd konanie oproti uzneseniu o pokračovaní v konaní proti sťažovateľkám diametrálne zmenil a konanie zastavil. Následky nedoručenia sťažnosti žalovanej sťažovateľkám tak mali determinujúce účinky na ich žalobu, pričom sťažovateľky nemohli na ňu žiadnym spôsobom reagovať.</p> <p>Podľa názoru ústavného súdu ostáva už bez právneho významu, či vec pred okresným súdom mohla mať len jedinou odpoveď v podobe zastavenia konania, ako tvrdí vo svojom vyjadrení okresný súd. Ak by ústavný súd išiel do dôsledkov, aj tento argument je možné vyvrátiť kvôli tomu, že sťažovateľky mali isté očakávania, že s nimi bude okresný súd po smrti ich právneho predchodcu konať ako s účastníkmi konania, čo sa na istý čas aj zmaterializovalo.</p> <p>Okrem týchto úvah ústavný súd nestráca zo zreteľa, že dohovor a judikatúra ESĽP k nemu predstavujú len minimálny štandard ochrany práv a slobôd, a preto nič nebráni ústavnému súdu, aby v okolnostiach veci mohol priznať štandard ochrany aj veľkorysejšie, ako by to urobil ESĽP. Ústavný súd upozorňuje, že</p>

	<p>kvalitatívne ďaleko menej intenzívne porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru sankcionoval EŠLP ako porušenie práva na spravodlivý súdny proces vo veci Trančíková c. Slovenská republika (sťažnosť č. 17127/12); konkrétne nedoručenie vyjadrenia protistrany na odvolanie, ktoré podala p. Trančíková.</p> <p>V okolnostiach veci sa ústavný súd rozhodol priznať sťažovateľkám primerané finančné zadosťučinenie za porušenie ich základných procesných práv. Urobil tak z dôvodov, že jednak zastáva názor, že porušenie práv a slobôd je dôležité aj finančne kompenzovať. V okolnostiach veci sťažovateľky museli utrpieť citovú ujmu, ako aj stav právnej neistoty, ktorému boli vystavené postupom okresného súdu. Ten s nimi najprv jednal ako s právnymi nástupcami zomrelého manžela a otca a potom tieto nádeje nečakane zmaril. Ústavný súd zobral do úvahy aj celkovú nepružnosť konania okresného súdu (viacnásobné prieťahy). V rámci okolností prípadu nemožno prehliadať dlhoročný trestný proces vedený od roku 2001, v ktorom predchodca sťažovateľiek vystupoval ako poškodený v súvislosti s nevyplatenými mzdovými nárokmi a ktorého zdĺhavý priebeh bol dôvodom na uplatnenie náhrady nemajetkovej ujmy v napadnutom konaní. Na základe uvedených úvah ústavný súd priznal každej sťažovateľke sumu 500 € (slovom päťsto eur), čo je spolu 2 000 € (slovom dvetisíc eur).</p> <p><u>Na základe uvedeného rozhodol ústavný súd tak, že základné právo sťažovateľiek domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ich právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu porušené boli.</u></p> <p><u>Uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.</u></p> <p><u>Sťažovateľkám priznal finančné zadosťučinenie každej v sume 500 eur.</u></p> <p><u>Sťažovateľkám priznal náhradu trov konania.</u></p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EŠLP a iných súdov	EŠLP: Trančíková proti Slovenskej republike
súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
klúčové slová	konanie-kontradiktórnosť rovnosť, rovnoprávnosť-v dôstojnosti a právach ľudská dôstojnosť

spisová značka	III. ÚS 109/2020
populárny názov	Sťažnosť proti uzneseniu o náhrade trov
sudca spravodajca	Martin Vernarský
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	23.06.2020
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Princípu spravodlivosti sa prieči, aby v dôsledku procesnej aktivity sporovej strany, ktorá sa sťažnosťou podľa § 239 a nasledujúcich CSP domáha nápravy rozhodnutia vyššieho súdneho úradníka, bola dodatočne na základe podania učeného až v rámci konania o takto podanej sťažnosti priznaná protistrane náhrada trov konania, ktorých výšku táto protistrana opomenula preukázať, a náležite vyčísliť pred rozhodovaním vyššieho súdneho úradníka podľa § 262

	ods. 2 CSP, a to za stavu, keď okolnosti veci neindikujú, že by protistrane vo včasnom preukázaní a vyčíslení trov bránila objektívna prekážka.
skutkový stav a základné fakty	Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky, že ide o svojvoľný výklad § 262 ods. 2 CSP v spojení s § 239 a nasledujúcich CSP, ak okresný súd priznal žalobkyni náhradu cestovných výdavkov a náhradu za stratu času v celkovej sume 1 263,33 € v situácii, keď si žalobkyňa tieto trovy nevyčísliła do vydania uznesenia vyššieho súdneho úradníka, žalobkyňa sama nepodala sťažnosť proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka a predmetné trovy vyčísliła len ako reakciu na súdom zaslanú sťažnosť sťažovateľky. Okresný súd nezaslal dodatočné vyčíslenie trov žalobkyne sťažovateľke na vyjadrenie, čím porušil zásadu rovnosti zbraní a zásadu kontradiktórnosti.
z odôvodnenia	<p>Právo na kontradiktórne konanie znamená, že procesné strany musia dostať príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale i zoznámiť sa so všetkými ďalšími dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa k nim. Inými slovami, z princípu kontradiktórnosti konania vyplýva, že samotný účastník konania musí mať možnosť posúdiť, či a do akej miery je písomné vyjadrenie odporcu (protistrany v súdnom konaní) právne významné, či obsahuje také skutkové a právne dôvody, na ktoré je potrebné z jeho strany reagovať alebo inak je vhodné sa k nemu vyjadriť, v dôsledku čoho je teda len na účastníkovi konania, aby sám posúdil, či určité stanovisko k vyjadreniu protistrany vyžaduje komentár z jeho strany, a pritom nezáleží, aký je jeho skutočný účinok na súdne rozhodnutie.</p> <p>Ústavný súd konštatoval, že ESLP už v minulosti riešil obdobné prípady, kde bolo namietané porušenie zásady kontradiktórnosti z dôvodu, že odvolací súd neposlal odvolanie (v našom právnom poriadku sťažnosť, pozn.) proti výroku o trovách konania protistrane (Beer proti Rakúsku, Baumann proti Rakúsku), pričom dospel k záveru o porušení tejto zásady a zároveň aj k porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p> <p>K sťažnostnej námietke o nedoručení podania žalobkyne z 28. decembra 2018, ktorým táto dodatočne vyčísliła svoje trovy pozostávajúce z cestovného a náhrady straty času, sťažovateľke, ústavný súd pripomenul svoje skoršie rozhodnutie vo veci sp. zn. III. ÚS 220/2018. V ňom konštatoval, že princíp kontradiktórnosti nachádza uplatnenie aj v konaní o sťažnosti podľa § 239 a nasledujúcich CSP, pričom pristúpil k vysloveniu porušenia práv, ku ktorému došlo tým spôsobom, že všeobecný súd takúto sťažnosť nedoručil na vyjadrenie protistrane.</p> <p>Ustanovenia § 239 a nasledujúce CSP o sťažnosti explicitne nezakotvujú povinnosť súdu doručiť sťažnosť, prípadné vyjadrenie k sťažnosti alebo iné podanie učinené v priebehu konania o sťažnosti sťažovateľovi či protistrane, ani povinnosť umožniť stranám vyjadriť sa k takýmto podaniam. Absencia výslovnej právnej úpravy týkajúcej sa potreby vytvorenia priestoru sporovým stranám na oboznámenie sa s podaniami protistrany a možnosti vyjadriť sa však automaticky neznamená, že v sťažnostnom konaní sa princíp kontradiktórnosti neuplatňuje.</p> <p>Pokiaľ ide o dôsledky opomenutia súdu doručiť vyjadrenie k sťažnosti, prípadne iné podanie učinené v priebehu konania o sťažnosti, sťažovateľovi či protistrane, z ústavnoprávneho hľadiska tu ústavný súd poukázal na to, že takéto pochybenie v postupe súdu nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie dosahujúce ústavnoprávny rozmer, ale je potrebné vyhodnotiť ho s ohľadom na všetky okolnosti konkrétneho prípadu.</p> <p>Pri tomto závere ústavný súd vychádzal z povahy sťažnosti ako prostriedku procesnej obrany proti uzneseniam súdu prvej inštancie vydaným súdnym úradníkom. Sťažnosť je v Civilnom sporovom poriadku koncipovaná ako prostriedok nápravy, ktorým sa nepochybne okrem iného sleduje aj naplnenie</p>

zásady efektívnosti, hospodárnosti, rýchlosti konania (o sťažnosti rozhoduje sudca toho istého súdu, sťažnosť nemá devolutívny účinok, je možné ňou napadnúť len vymedzenú úzku skupinu rozhodnutí, u ktorých zákonodarca nevezhladol potrebu umožniť ich preskúmanie vyššou inštanciou). Tento záver podporuje i dôvodová správa k Civilnému sporovému poriadku. Sťažnosť nepredstavuje opravný prostriedok (aj keď medzi sťažnosťou a opravnými prostriedkami možno badať určité spoločné črty), akým je odvolanie či dovolanie (ktorými je možné napadnúť rozhodnutia vo veci samej). Preto je namieste pre účely vyslovenia porušenia práv ústavným súdom vyžadovať pri sťažnostnom konaní podľa Civilného sporového poriadku vyššiu mieru intenzity pochybení, nedostatkov spočívajúcich v konaní či opomenutí porušovateľa (III. ÚS 191/2020).

Z obsahu pripojeného spisu okresného súdu sp. zn. 11 C 121/2011 je zrejmé, že vyšší súdny úradník v čase rozhodovania o výške náhrady trov konania nemal k dispozícii vyčíslenie, doklady preukazujúce výšku trov právneho zastúpenia žalobkyne pozostávajúcich z cestovného a náhrady za stratu času. Keďže cestovné a náhrada za stratu času predstavujú také zložky trov konania, ktorých konkrétnu výšku súd nemá možnosť určiť bez aktivity strany, ktorej takéto trovy vznikli, vyšší súdny úradník uznesením žalobkyňi priznal náhradu len tých trov konania, ktorých existencia a výška bola zo spisu v čase jeho rozhodovania zrejmá, jednoznačne zistiteľná. Žalobkyňa vyčíslenie trov pozostávajúcich z cestovného a náhrady za stratu času a doklady preukazujúce ich výšku predložila okresnému súdu až 31. decembra 2018, teda až po podaní sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka sťažovateľkou (24. októbra 2018), pričom toto vyčíslenie nebolo sťažovateľke pred rozhodnutím okresného súdu o jej sťažnosti doručené. Sťažovateľka sa tak nemohla oboznámiť so skutočnosťou, že protistrana si uplatňuje náhradu trov vo väčšom rozsahu, než jej priznal okresný súd uznesením vyššieho súdneho úradníka, pričom toto navýšenie pozostáva z ďalších v uznesení vyššieho súdneho úradníka neuvedených položiek. Okresný súd napadnutým uznesením dodatočne vyčíslené trovy pozostávajúce z cestovného a náhrady za stratu času protistrane aj priznal (aj keď nie v plnej výške požadovanej žalobkyňou), je preto nepochybné, že **okresný súd pri rozhodovaní o sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka vychádzal aj z podania, o existencii ktorého sťažovateľka pred rozhodnutím o jej sťažnosti nemala vedomosť, ku ktorému nemala možnosť zaujať stanovisko a ktoré v konečnom dôsledku malo na napadnuté uznesenie podstatný vplyv.** Takýmto postupom bol okresným súdom porušený princíp kontradiktórnosti vyplývajúci z čl. 9 CSP. Berúc do úvahy popísané okolnosti predmetnej veci, ako aj argumentáciu sťažovateľky obsiahnutú v ústavnej sťažnosti, ústavný súd dospel k záveru, že nesprávnym postupom okresného súdu, ktorý pred rozhodnutím o sťažnosti sťažovateľky tejto nedoručil vyčíslenie cestovného a náhrady za stratu času, ktoré žalobkyňa okresnému súdu predložila v priebehu konania o sťažnosti, došlo k porušeniu sťažovateľkinho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v miere dosahujúcej ústavnoprávnu intenzitu.

Vo vzťahu k námietke o nemožnosti priznať náhradu dodatočne uplatnených trov konania ústavný súd uviedol, že nie je možné v tomto smere opomenúť dispozičnú zásadu, ktorou je ovládané civilné sporové konanie, keď je na strane sporu, aby sama vyvíjala potrebnú aktivitu v záujme docielenia ochrany práv, priznania jej práv súdom v rozsahu, ktorý jej prináleží. Sťažnosť proti rozhodnutiu súdneho úradníka nemôže slúžiť ako prostriedok, ktorým sa má doceliť náprava, resp. zvrátenie následku skoršej procesnej pasivity strany sporu (III. ÚS 191/2020).

V predmetnom prípade žalobkyňa proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka sťažnosť ani nepodala a k dodatočnému vyčísleniu trov pozostávajúcich z cestovného a náhrady za stratu času pristúpila až v priebehu konania o sťažnosti sťažovateľky, pričom je zrejmé, že nebyť iniciovania konania o sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka sťažovateľkou, márnym uplynutím lehoty

	<p>na podanie sťažnosti stranám sporu by uznesenie vyššieho súdneho úradníka nadobudlo právoplatnosť a nebolo by už procesného priestoru pre priznanie dodatočne uplatnenej náhrady trov konania žalobkyni.</p> <p>Ústavný súd konštatoval, že princípu spravodlivosti sa prieči, aby v dôsledku procesnej aktivity sporovej strany, ktorá sa sťažnosťou podľa § 239 a nasledujúcich CSP domáha nápravy rozhodnutia vyššieho súdneho úradníka, bola dodatočne na základe podania učiného až v rámci konania o takto podanej sťažnosti priznaná protistrane náhrada trov konania, ktorých výšku táto protistrana opomenula preukázať, a náležite vyčísliť pred rozhodovaním vyššieho súdneho úradníka podľa § 262 ods. 2 CSP, a to za stavu, keď okolnosti veci neindikujú, že by protistrane vo včasnom preukázaní a vyčíslení trov bránila objektívna prekážka.</p> <p>Civilný sporový poriadok síce v súvislosti so sťažnosťou proti uzneseniu súdneho úradníka ráta s uplatnením nových skutočností a dôkazov, avšak len v samotnej sťažnosti (§ 245 CSP), nie v iných, následných podaniach strán sporu. Konkretizované trovy pred rozhodovaním vyššieho súdneho úradníka podľa § 262 ods. 2 CSP nepreukázala ani nevyčíslila. Za tohto stavu preto skutočnosť uvádzané v podaní žalobkyně z 28. decembra 2018 ani nemožno považovať za nové, v dôsledku čoho podmienky pre prípadnú aplikáciu § 245 CSP neboli v danej veci zjavne splnené.</p> <p>Ak okresný súd napadnutým uznesením zaviazal sťažovateľku na náhradu trov konania žalobkyně pozostávajúcich z cestovného a náhrady za stratu času za stavu, keď si žalobkyňa tieto trovy uplatnila až po vydaní uznesenia vyššieho súdneho úradníka v štádiu konania o sťažnosti sťažovateľky, pričom žalobkyňa netvrdila a obsah pripojeného spisu okresného súdu neindikuje, že včasnému a riadnemu preukázaniu, ako aj uplatneniu náhrady trov jej bránila objektívna prekážka, v rozpore s § 245 CSP, ako aj v rozpore s dispozičnou zásadou zaťažil sťažovateľku povinnosťou náhrady trov konania, čím došlo k porušeniu jej práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p> <p>Napadnutým uznesením bolo rozhodnuté o sťažovateľkinej povinnosti hradiť trovy konania, čo nepochybne malo dopad na jej majetok. Vzhľadom na to, že ústavný súd dospel k záveru o porušení procesných práv v dôsledku porušenia princípu rovnosti zbraní a kontradiktórnosti, ako aj na skutočnosť, že napadnuté zmeňujúce uznesenie malo negatívny dopad na jej majetok, ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením bolo porušené aj právo sťažovateľky na ochranu vlastníctva podľa čl. 1 dodatkového protokolu.</p> <p><u>Na základe uvedeného rozhodol ústavný súd tak, že základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a jej právo na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu uznesením okresného súdu porušené boli.</u></p> <p><u>Uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.</u></p> <p><u>Sťažovateľke priznal náhradu trov konania.</u></p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov</p>	<p>Ústavný súd Slovenskej republiky: III. ÚS 191/2020, III. ÚS 220/2018 ESLP Komanický proti Slovenskej republike, Trančíková proti Slovenskej republike, Niderost-Huber proti Švajčiarsku, K. S. proti Fínsku, F. R. proti Švajčiarsku, Beer proti Rakúsku, Baumann proti Rakúsku</p>
<p>súvisiace právne predpisy</p>	<p>zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok</p>

klúčové slová	advokát, advokácia-náhrada trov právneho zastúpenia trovy konania-náklady konania vyšší súdny úradník sťažnosť
----------------------	---

spisová značka	III. ÚS 147/2020
populárny názov	Sťažnosť proti uzneseniu o náhrade trov
sudca spravodajca	Martin Vernarský
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	30.06.2020
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Princíp kontradiktórnosti nachádza uplatnenie aj v konaní o sťažnosti podľa § 239 a nasledujúcich Civilného sporového poriadku, pričom ústavný súd pristúpil k vysloveniu porušenia práv, ku ktorému došlo tým spôsobom, že všeobecný súd takúto sťažnosť nedoručil na vyjadrenie protistrane.
skutkový stav a základné fakty	Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie, že 1.) v konaní o vrátenie daru mal súd pri vyčísl'ovaní náhrady trov právneho zastúpenia vychádzať z tarifnej hodnoty veci, ktorá je peniazmi vyjadriteľná, napriek tomu okresný súd v napadnutom uznesení považoval predmet konania za neoceniteľný, v dôsledku čoho nesprávne vychádzal z § 11 ods. 1 vyhlášky. 2.) Okresný súd pochybil, keď sťažnosť žalobkyne proti uzneseniu vyššej súdnej úradníčky nedoručil sťažovateľke. 3.) Napadnuté uznesenie neobsahuje odôvodnenie, prečo súd sťažovateľke nepriznal náhradu trov konania za úkony, za ktoré náhrada uznesením vyššej súdnej úradníčky priznaná bola, ani to, prečo za účasť právneho zástupcu sťažovateľky na pojednávaní 31. mája 2018 súd priznal náhradu iba za jeden úkon právnej služby za stavu, že sťažovateľka si náhradu trov uplatnila v súvislosti s týmto pojednávaním za dva úkony podľa § 13a písm. d) vyhlášky.
z odôvodnenia	K sťažnostnej námietke o nedoručení sťažnosti žalobkyne proti uzneseniu vyššej súdnej úradníčky sťažovateľke ústavný súd pripomenul svoje skoršie rozhodnutie vo veci sp. zn. III. ÚS 220/2018. V ňom práve na podklade rekapitulovanej judikatúry ESLP konštatoval, že princíp kontradiktórnosti nachádza uplatnenie aj v konaní o sťažnosti podľa § 239 a nasledujúcich Civilného sporového poriadku, pričom pristúpil k vysloveniu porušenia práv, ku ktorému došlo tým spôsobom, že všeobecný súd takúto sťažnosť nedoručil na vyjadrenie protistrane. Ustanovenia § 239 a nasledujúce Civilného sporového poriadku o sťažnosti explicitne nezakotvujú povinnosť súdu doručiť sťažnosť, prípadné vyjadrenie k sťažnosti alebo iné, ďalšie podanie protistrane ani povinnosť umožniť stranám vyjadriť sa k takýmto podaniam. Absencia výslovnej právnej úpravy týkajúcej sa potreby vytvorenia priestoru sporovým stranám na oboznámenie sa s podaniami protistrany a možnosti vyjadriť sa však automaticky neznamená, že v sťažnostnom konaní sa princíp kontradiktórnosti neuplatňuje. V náleze sp. zn. III. ÚS 220/2018 ústavný súd konštatoval: Ústavný súd pri rozhodovaní o tejto sťažnosti vychádzal z už citovanej judikatúry ESLP a Súdneho dvora Európskej únie, ako aj z vlastnej rozhodovacej činnosti. Za rozhodujúce skutočnosti považoval pritom to, že proti napadnutému uzneseniu krajského súdu ako súdu prvej inštancie nie je prípustný ani riadny, ani mimoriadny opravný prostriedok, teda tento zásah do princípu kontradiktórnosti, ako aj rovnosti zbraní nebolo možné zhojiť v nasledujúcom v odvolacom, príp. v dovolacom konaní, ďalej to, že v dôsledku sťažnosti bolo pôvodné uznesenie krajského súdu vydané vyšším súdnym úradníkom zmenené v neprospech sťažovateľky a bolo ním rozhodnuté o subjektívnych právach, resp. povinnostiach sťažovateľky a tiež preto, že ústavný súd nezistil relevantný a

zásadný dôvod na to, aby sa v civilnom konaní, ktoré je v zásade kontradiktórne, sa uplatnila výnimka z tohto princípu v konaní, v ktorom sa rozhoduje o subjektívnych právach a povinnostiach. Ústavný súd nemohol akceptovať obranu krajského súdu spočívajúcu v argumentácii, že ide o nový procesný inštitút, ako aj pre hospodárnosť konania, pretože vychádzajúc z povahy konania o sťažnosti, nevidel zásadný rozdiel medzi ním a konaním o opravnom prostriedku v rámci Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), kde sa princíp kontradiktórnosti uplatňuje v určitom vymedzenom rozsahu. Skutočnosť, že tento prostriedok nápravy je pomenovaný ako sťažnosť, berúc do úvahy znenie čl. 9 Civilného sporového poriadku, ktorý ustanovuje, že strany majú právo oboznámiť sa okrem iného s návrhmi protistrany a vyjadriť k nim svoje stanovisko v rozsahu, ktorý určí zákon, v spojení so skutočnosťou, že Civilný sporový poriadok žiadny rozsah vyjadrenia protistrany v danom prípade nestanovuje, ešte podľa názoru ústavného súdu neznamena to, že z ústavnoprávneho hľadiska nemusí byť zabezpečená rovnosť zbraní a kontradiktórnosť v minimálnom rozsahu (v súlade s princípom hospodárnosti konania, pozn.), keďže sa v okolnostiach posudzovanej veci rozhodovalo o rozsahu povinnosti náhrady trov konania (obdobne Števček, Ficová, Baricová, Mesiarkinová, Bajánková, Tomašovič a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 878, 879) .

Výklad relevantných právnych noriem nemôže byť taký formalistický, aby sa ním v konečnom dôsledku nielen zmaril účel súdnej ochrany, ale aj zabránilo v prístupe k súdnej ochrane z dôvodov, ktoré nemožno v právnom štáte v žiadnom prípade pričítať strane konania, ktorý sa tejto ochrany domáha.“

Na uvedených záveroch ústavný súd zotrval a v predmetnej veci nevidel dôvod odkloniť sa od nich.

Okresný súd rozhodol o sťažnosti žalobkyne proti uzneseniu vyššej súdnej úradníčky tak, že toto zmenil plne v súlade s návrhom žalobkyne obsiahnutým v jej sťažnosti v neprospech sťažovateľky, a to za stavu, keď pred rozhodnutím o sťažnosti žalobkyne proti uzneseniu vyššej súdnej úradníčky túto sťažnosť sťažovateľke nedoručil na vyjadrenie. Sťažovateľka tak nemala možnosť zaujať stanovisko, brániť sa proti argumentom žalobkyne obsiahnutých v sťažnosti, pričom tieto argumenty boli východiskom pre napadnuté uznesenie a okresný súd sa s nimi stotožnil. Takýmto postupom bol okresným súdom porušený princíp kontradiktórnosti vyplývajúci z čl. 9 CSP, ako aj princíp rovnosti zbraní. Nesprávnym postupom okresného súdu, ktorý pred rozhodnutím o sťažnosti žalobkyne túto nedoručil na vyjadrenie sťažovateľke, došlo k porušeniu sťažovateľkinho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v miere dosahujúcej ústavnoprávnu intenzitu.

Ústavný súd vo vzťahu k posúdeniu **možnosti oceniť peniazmi predmet sporu o vrátenie daru** poukázal na uznesenie sp. zn. I. ÚS 704/2014, z ktorého vyplýva, že ústavný súd považoval právny záver všeobecného súdu o neoceniteľnosti predmetu konania o vrátenie daru za ústavne udržateľný. Vzhľadom na skutočnosť, že aj vec sťažovateľky sa týka práve konania o vrátenie daru a možnosti vyjadriť hodnotu predmetu takéhoto konania v peniazoch, pričom okresný súd vychádzal zo záveru o nemožnosti vyjadriť predmet sporu v peniazoch, ústavný súd nevzhládol dôvod odkláňať sa od svojho skoršieho rozhodnutia.

Za ústavne konformnú možno považovať aj interpretáciu okresného súdu, ktorá s poukazom na špecifikum predmetu sporu – právo na vrátenie daru dochádza k záveru, že taký predmet sporu nie je v peniazoch oceniteľný. V tejto súvislosti ústavný súd upozornil, že je prioritne súdnym orgánom ochrany ústavnosti, nie zákonnosti, čo sa v okolnostiach súdnej veci prejavuje v tom, že okresnému súdu nie je oprávnený prikazovať vlastné presvedčenie o podústavnom riešení spornej otázky, ak právne názory obsiahnuté v napadnutom uznesení z ústavného

	<p>hľadiska obstoja. Inak povedané, akceptácia hmotnoprávneho názoru okresného súdu o neoceniteľnosti predmetu konania o vrátenie daru automaticky neznamená ústavnú neudržateľnosť prípadného opačného názoru.</p> <p>Z ústavnoprávneho hľadiska preto v okolnostiach rozhodovanej veci niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery okresného súdu. Napadnuté uznesenie vo vzťahu k záveru o určení hodnoty predmetu sporu nevykazuje znaky svojvôle, a tak ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru okresného súdu.</p> <p>Vo vzťahu k namietanému nedostatočnému odôvodneniu napadnutého uznesenia týkajúceho sa jednotlivých úkonov právnej služby ústavný súd konštatoval, napadnutým uznesením na rozdiel od uznesenia vyššej súdnej úradníčky nebola sťažovateľke priznaná náhrada za úkony služby právnej pomoci z 22. mája 2018 a 11. septembra 2018, a to bez toho, aby sa s touto okolnosťou súd v napadnutom uznesení vyrovnal a zdôvodnil, prečo náhrada sťažovateľke za predmetné úkony právnej služby nepatrí.</p> <p>Vzhľadom na opodstatnenosť námietky sťažovateľky o porušení princípu kontradiktórnosti a princípu rovnosti zbraní v dôsledku nedoručenia sťažnosti žalobkyne sťažovateľke a námietky nedostatku odôvodnenia napadnutého uznesenia, <u>rozhodol ústavný súd tak, že základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu porušené boli.</u></p> <p><u>Uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.</u></p> <p><u>Sťažovateľke priznal náhradu trov právneho zastúpenia.</u></p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EŠLP a iných súdov</p>	<p>Ústavný súd Slovenskej republiky: III. ÚS 220/2018, I. ÚS 704/2014, ÚS 21/98, III. ÚS 209/04 EŠLP Komanický proti Slovenskej republike, Trančíková proti Slovenskej republike, Niderost-Huber proti Švajčiarsku, K. S. proti Fínsku, F. R. proti Švajčiarsku, Beer proti Rakúsku, Baumann proti Rakúsku</p>
<p>súvisiace právne predpisy</p>	<p>zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok</p>
<p>kľúčové slová</p>	<p>sťažnosť trovy konania vyšší súdny úradník arbitrárnosť</p>

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.